IGAZSÁG ÉS ÉLET
Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára
Lectio continua – Bibliaolvasó kalauz alapján

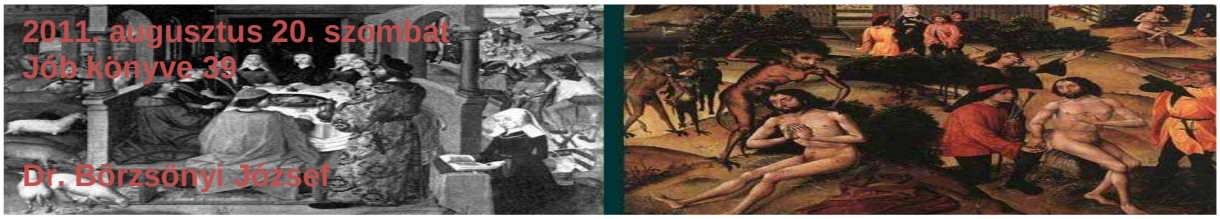

39,1Tudod-e, mikor ellik a kőszáli zerge, megfigyelted-e, mikor borjazik a szarvas? 39,2Megszámoltad-e, hány hónapig vemhesek, tudod-e, mikor ellenek? 39,3Lefekszenek, megellik borjaikat, és megszabadulnak fájdalmuktól. 39,4Borjaik megerősödnek, felnőnek a legelőn, elszélednek, és nem térnek hozzájuk vissza. 39,5Ki bocsátotta szabadon a vadszamarat, ki oldozta el a zebra kötelét? 39,6A pusztát rendeltem otthonává, lakóhelyévé a szikes földet. 39,7Kineveti a városi sokadalmat, nem hallja a hajcsár kiáltozását. 39,8A hegyeken keres legelőt, fölkutat mindenféle zöld növényt. 39,9Hajlandó-e szolgálni neked a bivaly? Ott hál-e jászolodnál? 39,10Barázdába tudod-e fogni kötéllel a bivalyt, boronálja-e utánad a göröngyöket? 39,11Bízhatsz-e benne, mivel nagy az ereje? Rábízhatod-e a munkádat? 39,12Elhiszed-e róla, hogy behordja gabonádat, és szérűdre betakarítja? 39,13A struccmadár vígan verdes szárnyával, nem gólyaszárny és toll az! 39,14A földön hagyja tojásait, és a porban költeti ki. 39,15Elfelejti, hogy a láb eltiporhatja, és a mezei vad eltaposhatja. 39,16Fiaihoz oly mostoha, mintha nem is az övéi volnának. Nem retteg attól, hogy kárba vész fáradsága. 39,17Mert Isten megtagadta tőle a bölcsességet, nem részesítette értelemben. 39,18De ha nekirugaszkodik, nevet a lovon és annak lovasán. 39,19Te adsz-e erőt a lónak, te ruházod-e fel a nyakát sörénnyel? 39,20Te ugráltatod-e, mint egy szöcskét? Büszke horkantása félelmetes. 39,21Kapálja a csatateret, örvend erejének, és nekirohan a fegyvernek. 39,22Neveti a rettegést, nem remeg, nem fordul vissza a kard elől. 39,23Csörög rajta a tegez, csillog a lándzsa és a kopja. 39,24Dübörögve, reszketve dobog a földön, nem marad veszteg, ha zeng a kürt szava. 39,25Nyerít, valahányszor megszólal a kürt, már messziről megérzi a harcot, a vezérek dörgő hangját és a harci zajt. 39,26A te értelmed műve az, hogy szárnyra kel az ölyv, és kiterjeszti szárnyait dél felé? 39,27A te parancsodra száll-e magasan a sas, és rakja magasban a fészkét? 39,28Kősziklán lakik, ott tanyázik, a sziklafokon és a bérctetőn. 39,29Onnan kémlel ennivaló után, messzire ellátnak szemei. 39,30Fiókái vért szívnak, és ahol sebesültek vannak, ott terem.

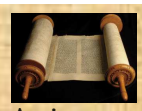

Amit a textusról tudni kell:

- **exegetikai megjegyzések**
- **teológiai összefüggések feltárása**

Isten beszédének második része az állatvilággal foglalkozik. A világmindenség leírásáról a 38,39-el vált át Isten beszéde az élővilágra, az állatokra. Több nemzeti fordítás, a Vizsolyi Biblia is, ezt már a 39. fejezet elejéhez csatolja, és így az állatokról szóló leírás egy fejezetbe kerül, sőt több fordítás Jób válaszát, a 40. fejezet kezdetét is a 39. fejezetbe veszi. A héber szöveg Jób válaszát e 40. fejezet elején hozza, joggal külön választva a természeti leírástól, Isten beszédétől, bár nyilvánvalóan annak folytatása, arra elhangzó válasz. Az oroszlánról és a hollóról szóló rész a 38. fejezet végén azonban tartalmilag inkább a többi állatról szóló tanításhoz tartozik. Tartalmilag ide tartozónak tartjuk.

Az állatok éppúgy Isten teremtményei, mint az élettelen világ. Ez az élő világ is megismerteti az emberrel Isten bölcsességét és hatalmát. Az állatok életrendjében szintén felfedezheti az ember, hogy nincs befolyása arra, még ha a házi állatok esetében ez másként van is. Házi állatokról itt ugyanis elég kevés szó esik. Arra szolgál az állatokról szóló tanítás, hogy Istenhez való viszonyuk bemutatásra kerüljön. A kérdések pedig itt is eszméltetik az embert, hogy az állatvilágnak ez a része is kívül esik az ember határain, csak korlátozott ismeretével szembesül, és kicsiny voltát kell ebben is elismernie.

Először tehát az oroszlánról és a hollóról szól Isten beszéde. Hogy kerül ez a két állat egymás mellé? Talán a falánkságuk lehet magyarázat erre. Ami róluk itt említésre kerül, az pedig éppen az, hogy eledelükről Isten gondoskodik. Ezeknek a vadon élő állatoknak táplálásáról az ember nem tudna gondoskodni. Sajátos mozzanat a hollóval kapcsolatban a leírásban, hogy éhségük miatt a hollófiókák Istenhez kiáltanak, és Isten meghallgatja kiáltásukat. Isten ilyen „beszédes” kapcsolatban van az állatvilággal is. Ebben is láthatja az ember Isten teremtő hatalma mellett szeretetteljes gondoskodását, ami még az ilyen falánk állatokra is kiterjed.

A zerge és a szarvas említésénél szaporodásukról szól Isten. A szaporodás rendje Istentől meghatározott, mivel nem házi állatról van szó, az ember számára ismeretlen. Az utódok világrahozatala, ha fájdalommal jár is, fájdalmuktól hamar megszabadulnak, és jövevényeik hamar önállósulnak, rövid időben belül önálló életre indulnak, az anyától elszakadnak. Ebben Isten teremtési rendje figyelhető meg, amely kiterjed az utódokra is, és ez az embertől teljesen független. Isten bölcsességét lehet benne látni, amely az ember előtt titok marad.

A vadszamár szabadsága sajátosságáért kerül említésre. Ellentétben a hasonló háziállat kiszolgáltatottságával, amelyet a városokban teherhordásra kényszerítenek, és hajcsár kiáltozása indítja mozdulásra akarata ellenére is, a szabadban élő vadszamár mindettől mentes. Szabadságával szemben viszont a nomád életkörülményeket kapja, a pusztában kell élelmét megtalálnia. Táplálkozására azonban a pusztai gyér növényzet is megfelelő, ezzel is fenn tudja magát tartani, ami szintén Isten bölcs teremtési rendjét mutatja, és azt a sokféleséget, amellyel Isten az állatvilágot is alkotta.

A bivaly ma háziállatként ismeretes és használatos, különösen nagy ereje miatt tenyésztik és használják igavonásra. Nagy erejéről ismeretes a bibliai korban is, de nem megszelídített háziállatként, sokkal inkább vad ereje, szarvának félelmetes öklelése volt híres. Fogalomként használják a zsoltárokban a bivaly szarvának erejét. „Szabadíts meg az oroszlán szájából, és a bivalyok szarvai közül, engem, nyomorultat!" (Zsolt 22,22) „Engem olyan erőssé tettél, mint mikor a bivaly öklel." (Zsolt 92,11) Hogyan tudná az ember ezt a nagy erőt a maga szolgálatába állítani? Akkor a vad, nagy erejű állatnál ez lehetetlen volt. A vadon élő állatnál ez továbbra sem lehetséges. Az ember nem tud bánni ezzel a vad erővel.

A struccmadárral kapcsolatban nem hangzik el kérdés, mint az előzőekben említett állatok esetében, csak jellemzést találunk erről a nagy testű madárról. A jellemzés többségében elmarasztaló. Gondatlan a tojásaival kapcsolatban, fiókáról sem gondoskodik. Esztelen állat. Talán megjelenésében is látszik valami ebből. Nagy test, hosszú nyak, magas állat egészen kicsi fejjel. Ilyen adottságokkal teremtette Isten. Van azonban ennek az állatnak is valami kiválósága: a futása. Ha futnia kell, még a lovat is lehagyja. Hosszú, erős lábai teszik képessé ilyen gyorsaságra. Nincsen kiemelve, miért is kell Jóbnak erre a madárra figyelni.

A ló az itt felsorolt állatok között a háziállat. Vele kapcsolatban újra visszatérnek a kérdések, hogy mi köze van az embernek ezen állat kiválóságaihoz. Különösen a harci mén haszna és tulajdonságai jelennek meg a leírásban. Bátorsága és alkalmassága a legelismerőbb szavakkal kerülnek bemutatásra. Szinte túlzottan is. Nem véletlen a lóhoz kapcsolódó arab közmondás: „A Föld minden szerencséje a lovak hátán nyugszik"[1] A lovasságnak döntő szerepe volt a hadakozásban. Salamon királynak jelentős lovassága volt. Ezernégyszáz harci kocsija és tizenkétezer lova (1Kir 10,26). Salamon Egyiptomból és Kevéből hozatta a lovakat (1Kir 10,28). Többek között ez adta a király tekintélyét. A harci lovak tulajdonságai azonban főként teremtési adottságok. Istent és nem az embert dicsérik.

Két madár említése zárja ezt a felsorolást, az egyik az ölyv, a másik a sas. Mindeniknek vannak olyan adottságai, amelyek a Teremtő csodás elgondolását szemléltetik. Az első a költöző madár tulajdonságát hordozza. Kiterjeszti szárnyait délre. Csodálatos az az ösztön, az a tudás, ahogyan egy madár tudja az indulás és érkezés idejét, pontosan követi az utat, oda érkezik vissza, ahonnan elment. Az ember számára felfoghatatlan ez a tudás. A sasnak nemcsak a lakóhelye különleges, hanem a látása is példátlan. Számunkra is közmondás a sasszem. Messziről felfedezi prédáját. Nem ember gondolata, még kevésbé ember közreműködése a madarak kiváló képessége. Ebben is az Alkotó bölcsessége tündöklik, és készteti az embert meghódolásra.

[1] WEISER, ARTUR: i. m., 249.

Prédikációvázlat

Ki szerez eledelt a hollónak, amikor fiókái Istenhez kiáltanak

Az eledel, a kenyér kérdés minden időben súlyos kihívás az emberiségnek. A történelem során szinte folyamatosan voltak nagy éhínségek. Szinte nincs olyan kor, amikor a Föld valamelyik területén ne lennének tömegesen éhezők. Ha az ember számára olyan bizonytalan egy-egy időben, bizonyos helyeken az eledel, mennyivel inkább bizonytalan az állatok számára. Gyakorta kerülnek kutyák azért az utcára, mert a gazdájuk nem tud számukra eledelt biztosítani. Ebből származik a „kivert kutya" kifejezésünk, és más kifejezéseket is lehet mellé tenni. Elgondolkodtató, hogy nem elosztás kérdése-e az éhség kérdése. Hiszen földünk megtermi vagy meg tudná teremni mindenki számára a szükséges eledelt, csak mindig vannak, akik nem tudják megfizetni. Így egyszerre van bőség és ínség. Hogy ez mennyire elemi probléma, abból is nyilvánvaló, hogy annyiféle társadalmi és gazdasági berendezkedés volt már, a megoldás ideje mégsem érkezett el. Oly sok ígéret és elhatározás született már, és egyik sem vezetett eredményre. Az soha sem lehet megnyugtató, hogy nekünk azért megvan a mindennapi, sőt talán bőségesen is. Elég esetleg kimenni valamelyik nagyváros utcájára, hogy a hiány valamilyen formában elibénk kerüljön. Nincs hát ember, aki felszámolná az éhséget? Ki szerez eledelt a hollónak? Vagy akár az embernek?

A hollófiókák Istenhez kiáltanak, tőle várnak eledelt. Két tanulsága is van ennek a furcsa megállapításnak a kis madarakról. Az egyik, hogy Istennek rájuk is van gondja. Ezeknek a madárfiókáknak is van eledelük Isten világában. Az Úr Jézus így állítja példának az aggodalmaskodó ember elé az égi madarakat: „Nézzétek meg az égi madarakat: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem takarnak, és mennyei Atyátok eltartja őket." (Mt 6,26) A teremtett világ oly bőséggel ad termést, hogy a kis madárnak van eledele. A másik tanulság, hogy egy kis madár e szerint a beszéd szerint tudja, hogy hova forduljon szükségében. Ha az anyamadár hiába kóválygog, nem talál eledelt, még akkor is van kihez fordulni, van kiben bízni egy kis madárnak is. Ha egy tudatlan kis állat ilyen ösztönnel rendelkezik, vagy ezt lehet róla mondani, Isten kijelentése ezt tartalmazza róla, akkor ennél jobban már nem lehet kifejezésre juttatni azt a gyöngéd szeretetet és törődést, amellyel Isten teremtményeit táplálja és megtartja. Jób arról panaszkodik, hogy Isten nem vesz tudomást szenvedéseiről, nem is válaszol neki. Isten pedig válaszát az élő világról ezzel a mindenkire kiterjedő, körültekintő gondoskodás említésével kezdi. Még egy kis madárra is így van gondja, érti ezt a panaszkodó Jób? Érti ezt a szenvedő, csüggedő ember?

Az eledelért Istenhez kell fordulni. Isten nem dúskálásra és felelőtlenségre adott elegendőt, hanem azért, hogy az ember tudjon vele jól élni. Az ínség is azért következik el, hogy az Istenről elfeledkező ember fedezze fel a kérés lehetőségét. Jézus Krisztus tanítása még világosabban megfogalmazza ezt: „keressétek először az Isten országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek." (Mt 6,33) Rá kell döbbenni arra, hogy Isten gondoskodásából van meg a szükséges. Amíg ez nem tudatosul az emberben, addig kíméletlenül folyik a kenyér-harc, olykor olyan kíméletlenül, mint az állatvilágban, mert mindenki magának akarja biztosítani az eledelt, az életben-maradást, ha kell mások kárára, mások élete árán is. Így lesz a sok is kevés, az elegendő mellett is szükség és ínség. Ennek az ellentéte az, amikor öt kenyér is elegendő ötezer ember megelégítéséhez, s hogy a csoda teljes legyen, még tizenkét tele kosár maradék is összegyűjthető lesz. Aki hittel rábízza magát a Teremtő gondoskodására semmit sem kételkedve, annak nem marad megválaszolatlan kérdés az, hogy ki szerez eledelt. Aki hittel rábízza magát nyomorúságában Teremtő Ura gondoskodására, az nem rágódik vég nélkül azon, hogy miért, hanem várja a szabadítást reménységgel.